

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat Bedrijfsleven en Innovatie
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Woerden : 22 december 2023

onze ref. : E23b19
doorkiesnr. : 0348 48 43 50
e-mail : jvdw@vemw.nl

onderwerp : Zienswijze VEMW m.b.t. de internetconsultatie Herziening van het
Bescher- en Herstelplan Gas en het Preventieve Actieplan

Geachte directie,

Middels een publicatie op www.internetconsultatie.nl stelt u belanghebbenden in de gelegenheid te reageren op de door de minister opgestelde documenten herziening Bescher- en Herstelplan Gas en het Preventieve Actieplan. Van de geboden gelegenheid tot het indienen van een schriftelijke zienswijze maakt VEMW graag gebruik.

Maatschappelijk belang

VEMW vraagt de minister het maatschappelijk belang concreter in te vullen in de herziening van het BHG. Bijvoorbeeld als het gaat om de invulling van de kaasschaaf. In maatregel C.5 is sprake van 20 procent en ‘sectorale’ afschakeling. Dat is onvoldoende duidelijk, ook in relatie tot documenten die het ministerie van EZK eerder voorgelegd heeft aan het overleg Workstream BHG¹.

Een aantal maatregelen die in de loop van dit jaar door EZK zijn gepresenteerd aan belangenorganisaties is niet opgenomen in het herziene BHG, maar we begrijpen dat deze nog wel overwogen worden in geval van een gascrisis. Een voorbeeld hiervan is het toestaan van een waakvlamniveau van 10 of 30 procent om disproportionele schade te voorkomen¹. Daarom hebben we in dit document hierover ook enkele opmerkingen toegevoegd. Daarnaast is weinig rekening gehouden met de veiligheid(systemen) en met geïntegreerde industriële sites.

¹ Presentaties Q3-2023 overleg Workstream BHG

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

Afschakelen en veiligheid

De veiligheid van het afschakelen voor de integriteit van installaties en mogelijke incidenten moet voorop staan. Het waakvlamniveau van 10 procent of 30 procent kan uit dat oogpunt niet generiek afgesproken worden, maar vraagt per case een goed onderbouwd afschakelniveau. Soms betekent 30 procent simpelweg dat de installatie geheel afgeschakeld moet worden, met alle consequenties van dien.

- Wanneer een installatie geheel afgeschakeld is, dan is de beveiligingsvoorziening (waakvlam) nog steeds nodig t.b.v. de instandhouding van de installatie. Het gasverbruik is dan dus niet nul! Veiligheidsvoorzieningen zoals beschreven in milieuvergunningen zullen in stand gehouden moeten kunnen worden.
- Aardgas is in installaties soms juist nodig om veilig af te kunnen schakelen, bijvoorbeeld in bedrijfsprocessen met procesgassen (uit kolen en olie).
- Voor de nationale elektriciteitsvoorziening kan het juist voordelig zijn om aardgas beschikbaar te houden voor bedrijfsprocessen, omdat sommige grote industriële locaties zo geconfigureerd kunnen worden dat ze netto elektriciteitsproducenten voor Nederland worden zolang er aardgas beschikbaar is om de procesveiligheid te garanderen. Dit is één voorbeeld waarom VEMW er sterk op aandringt dat de overheid ook rechtstreeks met de vijf grote industriële clusters in overleg treedt.
 - De EU-verordening geeft aan dat prioriteit gegeven mag worden aan cruciale gasgestookte elektriciteitscentrales om te voorkomen dat het elektriciteitssysteem ernstig wordt beschadigd. We stellen voor dat industriële processen die productiegassen opleveren en netto een positief effect hebben op de energiebalans (elektriciteit + aardgas) voor Nederland ook zo lang mogelijk over aardgas kunnen beschikken in noodsituaties. Suggestie VEMW: productiegassen en elektriciteitsproducent die deze gassen absorbeert in deze gevallen als één cluster definiëren met een praktische ondergrens, bijvoorbeeld van 100 MW.
- De directe verplichting tot productiestop van verkoopbare producten in het geval van verhoging van het waakvlamniveau naar 30 procent (zie voetnoot 1) kan contraproductief werken. Er zijn situaties waarin de industriële clusters op een lager productieniveau en aardgasconsumptieniveau kunnen door produceren waarbij ze strategische producten en diensten leveren aan de Nederlandse samenleving. Dit zal echter niet plaatsvinden als er een productiestop op verkoopbare producten van toepassing is.

De belangen van het voorkomen van disproportionele schade – dan wel veiligheids- en milieurisico's - zijn onvoldoende meegenomen in het maatregelenpakket. Zoals hierboven genoemd betekent 10 - 30 procent waakvlamniveau dat sommige bedrijven volledig moeten afschakelen waarop disproportionele schade zal optreden.

Gebruikers op geïntegreerde industriële sites

In het herziene BHG vinden we geen duidelijke uitwerking van de voorgestelde maatregelen op geïntegreerde industriële sites waaronder gesloten distributiesystemen (GDS), dit in tegenstelling tot eerdere presentaties en toelichtingen met belangenorganisaties (Q3- en Q4-2023).

- Moet een kaasschaafniveau (bijvoorbeeld 20 procent) gezien worden voor een site als geheel, of wordt dat per (sub)installatie bekeken? Die vraag is niet alleen economisch van belang voor deze situaties, maar ook uit oogpunt van de mate van integratie (keten-afhankelijkheden). Bijvoorbeeld een aardgaskraker en de vervolgininstallaties van derden waaraan hij waterstof, koolwaterstoffen, stoom, e.d. levert. Als dan op vitaliteit infrastructuur of de SBI-code gehandeld wordt, komt er een verstoring in die supply chain.
- Een geïntegreerde site met GDS-beheerder kan één aansluitovereenkomst hebben die bestaat uit bijvoorbeeld 4 fysieke verbindingen met achterliggend 25 installaties, die niet allen onder vitale infrastructuur vallen en in bijvoorbeeld 12 SBI-codes vallen.
 - Hoe wordt daarmee omgegaan? Bijvoorbeeld dat als meer dan 50 procent van het gasverbruik komt van een geïntegreerde site, die van de activiteiten zijn uitgezonderd, wordt dan de gehele site uitgezonderd?
 - Is het dan aan de GDS-beheerder om ervoor zorg te dragen dat de site als geheel op het geëiste kaasschaaf-niveau uitkomt? Kan hij derden aangeslotenen zomaar afsluiten, en zo ja, op welke juridische grond?. Het is belangrijk aan te geven dat hier crisismaatregelen (zeer korte termijn) genomen moeten worden (onder druk), waar de derden aangeslotenen op een GDS een lange termijn relatie met elkaar hebben. Anders gezegd: ook na de crisis zijn ze aan elkaar verbonden. Het lijkt noodzakelijk dat de GDS-beheerder force majeure kan claimen.
- Snelheid afschakelen
 - VEMW vraagt zich af op de genoemde 3 dagen altijd toereikend zal zijn uit het kader van veiligheid en de aardgasinzet daarvoor. Het komt voor dat in de situatie van bedrijven met procesgassen de aardgasinzet juist toeneemt in plaats van afneemt!

VEMW verzoekt het ministerie de door haar ingediende zienswijze te betrekken bij de verdere besluitvorming over de herziening van het Bescherm- en Herstelplan Gas en het preventieve actieplan.

Hoogachtend,

w.g.

Hans Grünfeld
Algemeen Directeur